

Πως να μελετούμε τους Αγίους Πατέρες;

/ [Γνώμες](#)

Γράφει ο Σεβ. Μητροπολίτης Γόρτυνος κ. Ιερεμίας

Όλοι, και οι ορθόδοξοι και οι προτεστάντες, δεχόμαστε ότι «ο θεολόγος γεννάται στις Άγιες Γραφές». Εμείς όμως οι Ορθόδοξοι συμπληρώνουμε τον λόγο αυτό και λέγουμε, «ο θεολόγος γεννάται στις Άγιες Γραφές, όπως αυτές τις ερμήνευσαν οι άγιοι Πατέρες»! Ναί! Οι άγιοι Πατέρες είναι οι σωστοί ερμηνευτές των Αγίων Γραφών, γιατί, λέγουμε γενικά, αφού η Αγία Γραφή έχει ως συγγραφέα της το Άγιο Πνεύμα, θα πρέπει και ο ερμηνευτής της Αγίας Γραφής να έχει τον φωτισμό του Αγίου Πνεύματος, για να την ερμηνεύσει σωστά. Αλλά το Άγιο Πνεύμα το έχουν οι καθαροί στην ψυχή. Τοιούτοι ήταν οι άγιοι Πατέρες. Έτσι, δεν αρκεί μόνο να μελετούμε την Αγία Γραφή, αλλά και τους αγίους Πατέρες της Εκκλησίας μας, γιατί αυτοί, ως καθαροί στην ψυχή, είναι οι σωστοί ερμηνευτές της Αγίας Γραφής. Η διδαχή μας στον λαό πρέπει να είναι ποτισμένη από την σοφία των αγίων Πατέρων και είναι ασέβεια να αμφισβητούμε την διδασκαλία τους. Ο άγιος

Γρηγόριος ο Παλαμάς μας λέγει ακριβώς: «Τούτ' ἔστιν αληθῆς ευσέβεια, το μη προς τους θεοφόρους Πατέρας αμφισβητεῖν»!

Οι ἅγιοι Πατέρες, ὅπως εἶναι θαυμαστοί για την ἁγία ζωὴ τους, ἔτσι εἶναι θαυμαστοί και για την ωραία και υψηλὴ θεολογία τους. Ἡ διδασκαλία τους συνιστᾷ ἓναν πύργο ομοφωνίας. Αυτό σημαίνει ὅτι οἱ Πατέρες δεν συγκρούονται μεταξύ τους, ἀλλὰ ὅλοι τους συμφωνοῦν. Εἶναι ὁμως ἀλήθεια ὅτι ἡ διδασκαλία του κάθε Πατρός ἔχει ἓνα εὖρος, μία διαπλάτυνση συγκριτικά με τους προηγούμενους Πατέρες. Ἀλλὰ εἶναι ἀνάγκη να ἐξηγήσω αὐτό που εἶπα: Σε κάθε εποχὴ συμβαίνει μία θεολογικὴ κρίση, γιατί κάθε εποχὴ ἔχει ἰδιαίτερα θεολογικά προβλήματα. Καὶ οἱ Πατέρες της κάθε εποχῆς καλοῦνται να λύσουν τα προβλήματα αὐτά. Καὶ τα λύνουν πραγματικά με βάση την διδασκαλία των προηγουμένων Πατέρων. Εφαρμόζουν ὁμως την διδασκαλία αὐτὴ στην εποχὴ τους, για να λύσουν τα προβλήματά της. Ἐτσι αυξάνεται ἡ προηγούμενη διδασκαλία των προηγουμένων ἁγίων Πατέρων γιατί, χωρίς καθόλου να αλλοιωθεῖ, γίνεται σύγχρονη, ἐπειδὴ μιλάει στα προβλήματα της εποχῆς.

Ἐνα μεγάλο λάθος σχετικά με τους ἁγίους Πατέρες εἶναι το ὅτι τους σταματήσαμε στον 8ο αἰῶνα καὶ μιλᾶνε ὅλοι για «Εποχὴ των Πατέρων». Ἡ ἀντίληψη αὐτὴ προέρχεται ἀπὸ τους Καθολικούς καὶ ἔχει την ἐξῆς ἀπλὴ ἐρμηνεία της: Οἱ Καθολικοί, ἐπειδὴ στις ἀρχές του 9ου αἰῶνα εἰσήγαγαν στο «Πιστεύω» μας το αἰρετικό «Φιλιόκβε» (ὅτι, δηλαδή, το Ἅγιο Πνεῦμα προέρχεται καὶ ἐκ του Υἱοῦ) καὶ καταδικάστηκαν γι' αὐτό ἀπὸ την 8ῃ Οἰκουμενικὴ Σύνοδο, δεν μποροῦν να δεχθοῦν σαν ἁγίους Πατέρες αὐτούς που τους καταδίκασαν. Γι' αὐτό καὶ σταμάτησαν τους ἁγίους Πατέρες μέχρι τον 8ο αἰῶνα. Ἐτσι, λοιπόν, οἱ παπικοί, ὅταν μιλᾶνε για ἁγίους Πατέρες, ἐννοοῦν μία παλαιὰ εποχὴ καὶ λέγουν την φράση «ἡ εποχὴ των ἁγίων Πατέρων». Το κακό ὁμως εἶναι ὅτι λέγουμε καὶ 'μεῖς οἱ ὀρθόδοξοι την λανθασμένη αὐτὴ φράση. Καὶ εἶναι λανθασμένη ἡ φράση αὐτὴ, γιατί πάντοτε ὑπάρχει το Ἅγιο Πνεῦμα στην Ἐκκλησία καὶ πάντοτε λοιπόν ἀναδεικνύονται ἅγιοι Πατέρες σ' αὐτήν, για να δώσουν την λύση στα θεολογικά προβλήματα της κάθε εποχῆς. Καὶ στην σημερινή μας εποχὴ ἀπολαύσαμε ὡς ἁγίους Πατέρες τους ἁγιασμένους Ἱερομονάχους Ἰάκωβο καὶ Πορφύριο καὶ τον ἅγιο Γέροντα Μοναχὸ Παΐσιο. Τα βιβλία των Γερόντων αὐτῶν εἶναι τα «Γεροντικά» της εποχῆς μας, συνέχεια των «Γεροντικών» των μεγάλων ἐκείνων ἀσκητῶν Πατέρων της ἐρήμου. Ὡστε, λοιπόν, δεν πρέπει να λέγουμε την λανθασμένη φράση «ἡ εποχὴ των Πατέρων», που δυστυχῶς πολυλέγεται.

Ο ἀληθινὸς Θεὸς που λατρεύουμε εἶναι αὐτός, το Ὅποιον ἐζήσαν καὶ κήρυξαν οἱ ἅγιοι Πατέρες. Γι' αὐτό καὶ λέμε «ο Θεὸς των Πατέρων ἡμῶν»! Κάθε λειτουργικὴ Ακολουθία, ἀλλὰ καὶ την ατομικὴ μας προσευχὴ, την κατακλείουμε με το «Δι'

ευχών των αγίων Πατέρων ημών». Γι' αυτό είναι ανάγκη να μελετούμε την διδασκαλία των αγίων Πατέρων της Εκκλησίας μας. Τα βιβλία που πρέπει κυρίως και μονίμως να διαβάζουμε είναι η Αγία Γραφή, οι βίοι των Αγίων και τα βιβλία που έχουν την διδασκαλία των αγίων Πατέρων. Μαζί με αυτά σπουδαίο θεολογικό ανάγνωσμα είναι το Ιερό Πηδάλιο, όπου παρατίθενται οι Κανόνες της Εκκλησίας μας με την ερμηνεία του αγίου Νικοδήμου του Αγιορείτου, ο οποίος είναι η συνισταμένη όλων των αγίων Πατέρων.

Την μελέτη των αγίων Πατέρων μπορεί να την κάνει ο καθένας μόνος του παίρνοντας ένα-ένα Πατέρα και διαβάζοντας τις ομιλίες του. Εμείς, στην σειρά μας αυτή, θα μελετήσουμε τους Αγίους Πατέρες γενικά και σφαιρικά. Θα αρχίσουμε δε και θα προχωρούμε την μελέτη τους κατά χρονολογική σειρά. Θα λέμε τα βασικά στοιχεία από τον βίο τους και έπειτα θα παραθέτουμε τα βασικά πάλι στοιχεία από την διδασκαλία τους. Έτσι η μελέτη τους θα είναι σύντομη μεν, αλλά και ουσιαστική. Παρακαλούμε όμως τους αγαπητούς αναγνώστες να μελετούν με ζήλο, σαν καλοί «μαθητές» – αυτό ήταν και το πρώτο όνομα των χριστιανών –, τα όσα θα γράφουμε περί των αγίων Πατέρων με την παράθεση των λόγων τους. Θα είναι δε ωραίο και πολύ ωραίο, οι αναγνώστες να μαθαίνουν απέξω τα πατερικά χωρία που παραθέτουμε.